

Liperi

Arviointikertomus vuodelta 2023

1. PUHEENJOHTAJAN KATSAUS

1.1 Puheenjohtajan katsaus 2023

Lukijalle: Arvioitavana on ollut kolmas valtuustokauden 2021-2024 tilikausi.

Tarkastuslautakunta on kokoontunut 9 kertaa tilikauden 2023 tarkastusta ja arviointikertomuksen laadintaa varten.

Tarkastuslautakunta on tutustunut Liperin kunnan ja kuntakonsernin eri toimialueisiin.

Lisäksi on ollut kuultavina kunnanjohtaja ja talousjohtaja, sekä hyvinvointijohtaja ja tekninen johtaja.

Arviointikertomuksessa on huomioitu Liperin kuntastrategian tavoitteita ja toteutumista.

Vuosi 2023 oli ensimmäinen tilikausi ilman sosiaali- ja terveysmenoja Liperin kuntataloudessa. Talouden sopeuttamisessa reilun 40 miljoonan häviäminen antoi kovat haasteet. Onneksi ennakoidut valtionavut ja verotulot toteutuivat parempina mahdollistaen vuosikatteen nousemisen 6,1 miljoonaan euroon.

1.1 Puheenjohtajan katsaus 2023

Tulevien vuosien haasteet eivät lopu ennakoitujen vero- ja valtionosuusleikkausten pienentäessä vuosikatetta. Tarkastuslautakunta sai uusimman kiinteistöselvityksen kunnan kiinteistöistä. Tällä vaalikaudella kiinteistöjen määrä on kasvanut n.3500 neliöllä. Liperin kunnalla on paljon kiinteistömassaa, jotka on jo alaskirjattu. Alaskirjattujen kiinteistöjen purku kuitenkin mahdollistuu vain hyvien talousvuosien aikana korkeiden purkukustannusten vuoksi. Myös kiinnostavien kiinteistöjen myynti tulee tarkastella viipymättä.

Tilikausi 2023 oli vähäinen investointivuosi, joten velkoja saatiin lyhennettyä 8,5 milj. euroa ja uutta talousarviolainaa otettiin n. 7 milj. euroa. Investointien etusijajärjestys tulee muistaa perustehtävämme mukaan eli toimivat koulu- ja varhaiskasvatustilat ovat etusijalla.

Liperin positiivinen asukasmäärän kasvu ja elinkeinotoiminnan hyvä vire antoi hyvän signaalin kuntamme tulevaisuuden uskosta ja tekemisestä tilikaudella 2023.

1.1 Puheenjohtajan katsaus 2023

Kuntalaisille muistutuksena haluan vielä sanoa, että hyvä luodaan ensin, jotta on jotain annettavaakin myöhemmin.

Tarkastuslautakunta kiittää kunnan henkilöstöä ja luottamushenkilöitä avoimesta ja antoisasta vuorovaikutuksesta asioiden käsittelyssä. Kiitän myös tilintarkastusyhteisöä ja tarkastuslautakuntaa aktiivisesta toiminnasta tarkastustehtävässä.

Jukka Rummukainen

Tarkastuslautakunnan puheenjohtaja

2. TARKASTUSLAUTAKUNTA JA TARKASTUSTOIMINTA

2.1 Tarkastuslautakunnan tehtävät

Valtuusto on kuntalain 14 luvun 121 §:n mukaan asettanut tarkastuslautakunnan toimikaudekseen hallinnon ja talouden tarkastuksen sekä arvioinnin järjestämistä varten.

Tarkastuslautakunnan tehtävänä on:

- 1) valmistella valtuuston päätettävät hallinnon ja talouden tarkastusta koskevat asiat;
- 2) arvioida, ovatko valtuuston asettamat toiminnan ja talouden tavoitteet kunnassa ja kuntakonsernissa toteutuneet ja onko toiminta järjestetty tuloksellisella ja tarkoituksenmukaisella tavalla;
- 3) arvioida talouden tasapainotuksen toteutumista tilikaudella sekä voimassa olevan taloussuunnitelman riittävyttä, jos kunnan taseessa on kattamatonta alijäämää;
- 4) huolehtia kunnan ja sen tytäryhteisöjen tarkastuksen yhteensovittamisesta;
- 5) valvoa 84 §:ssä säädetyn sidonnaisuuksien ilmoittamisvelvollisuuden noudattamista ja saattaa ilmoitukset valtuustolle tiedoksi;
- 6) valmistella kunnanhallitukselle esitys tehtäviään koskeviksi hallintosäännön määräyksiksi sekä arvioinnin ja tarkastuksen talousarvioksi.

2.2. Tarkastuslautakunnan kokoonpano ja jäsenten esteellisyys

Varsinainen jäsen	Varajäsen
PJ, Rummukainen Jukka	Hoppa Helinä
VPJ, Hyttinen Jouni	Kettunen Eila
Huikuri Pekka	Kemppainen Marko
Sormunen Piia	Mäenpää Harri
Sorsa Maaret	Wiren Vappu
Vilèn Oili	Kailaheimo Antti

Tarkastuslautakunnan jäsenten esteellisyydet:

Lipertek Oy:n hallituksen jäsenyys Oili Vilèn. Ei muita esteellisyyksiä.

Tarkastuslautakunnan sihteerinä on toiminut Lilja Koskelo BDO Audiator Oy:stä. Hallinnon ja talouden tarkastajaksi on valittu tilintarkastusyhteisö BDO Audiator Oy, josta vastuullisena tilintarkastajana on toiminut Lilja Koskelo JHT, HT.

2.3 Tarkastuslautakunnan toiminta

Sidonnaisuuksien ilmoittamisvelvollisuuden noudattamisen valvonta

Tarkastuslautakunta on 13.12.2023 (§ 62) saattanut sidonnaisuusilmoitukset kunnanvaltuustolle tiedoksi. Edelleen kunnanvaltuusto on merkinnyt ilmoituksen tiedokseen 18.12.2023 (§ 81)

Arviointia varten kuultiin seuraavia viranhaltijoita tai edustajia:

Aihe	Kuultava henkilö	Pvm.	Aihe	Kuultava henkilö	Pvm.
Kunnan hallinnon ja talouden ajankohtaiset asiat	Kunnanjohtaja Hannele Mikkonen Talousjohtaja Pellervo Hämäläinen	13.9.2023	Henkilöstötilinpäätöksen 2023 ennakkotiedot	Henkilöstöpäällikkö Mira Tiainen	13.3.2024
Hyvinvointipalvelut, varhaiskasvatuksen ajankohtaiset asiat	Varhaiskasvatusjohtaja Tiina Korhonen	25.10.2023	Kiinteistöselvitys kunnan kiinteistöjen osalta	Tekninen johtaja Jouni Pekonen	10.4.2023
Hyvinvointipalvelut, ajankohtaiset asiat	Hyvinvointijohtaja Riitta Lappalainen	25.10.2023	Kunnan henkilöstöasiat	Pääluottamusmies Nina Rätty	21.5.2024
Viinijärven taajaman kehittämissuunnitelma	Tekninen johtaja Jouni Pekonen	25.10.2023			
Selvitys vuoden toisesta talouskatsauksesta 2023	Kunnanjohtaja Hannele Mikkonen Talousjohtaja Pellervo Hämäläinen	13.12.2023			
Lipertek Oy ja Liperin Yrityskiinteistöt Oy vuosi 2023	Toimitusjohtaja Mika Hyttinen	17.1.2024	Tutustumiskäynnit:		
Kiinteistö Oy Liperin Vuokratalot vuosi 2023	Toimitusjohtaja Vesa Laurell	17.1.2024	Tarkastuslautakunta tutustui seuraaviin kohteisiin: Viinijärven koulun tilat sekä Pärnävaaran Urheilukeskus. Yksi tarkastuslautakunnan kokous pidettiin Lipertek Oy:n toimitiloissa Ylämyllyllä ja yksi kokous Viinijärven koululla.		
Liperin Aluelämpö Oy vuosi 2023	Toimitusjohtaja Kari Tanskanen	17.1.2024			
Vuoden 2023 tilinpäätöksen ennakkotiedot	Kunnanjohtaja Hannele Mikkonen Talousjohtaja Pellervo Hämäläinen	13.3.2024			

2.4 Arviointikertomuksen lähtökohdat

Tarkastuslautakunnan arvioinnin lähtökohtana on Liperin kunnan tilinpäätös 2023

- ✓ Kunnan taloudellisen tilanteen seuraaminen
- ✓ Sitovien tavoitteiden toteutuminen
- ✓ Kuntastrategian toteutuminen
- ✓ Henkilöstötilinpäätös

Lisäksi tarkastuslautakunnan arvioinnin kohteena ovat olleet

- ✓ Ajankohtaisia talousarvion ulkopuolisia asioita
- ✓ Edellisten arviointikertomusten käsittely

3.1 Arviointikertomus 2022

Tarkastuslautakunta oli käsitellyt vuoden 2022 arviointikertomusta kokouksessaan 24.5.2023 (§ 35).

Arviointikertomus oli hyväksytty valtuustossa 19.6.2023 (§ 43).

Tarkastuslautakunta on pyytänyt vastineet arviointikertomukseen kunnanhallitukselta lokakuun loppuun mennessä.

4. KUNTASTRATEGIA JA TALOUSARVIOTAVOITTEET

4.1 Tavoitteiden asettaminen

Kunnan toiminnalle ja taloudelle asetettavista keskeisistä tavoitteista päättää kuntalain mukaan kunnanvaltuusto. Talousarvio ja -suunnitelma on laadittava siten, että ne toteuttavat kuntastrategiaa ja edellytykset kunnan tehtävien hoitamiseen turvataan. Talousarviossa hyväksytään kunnan ja kuntakonsernin toiminnan ja talouden vuositavoitteet.

Kunnan toimintakertomuksessa vuodelta 2023 on esitetty kunkin tavoitteen toteutuminen. Tarkastuslautakunnan arviointi perustuu toimintakertomuksessa esitettyihin toiminnan tavoitteiden toteutumisen arviointiin ja viranhaltijoiden kuulemiseen.

Seuraavilla sivuilla on käyty läpi valtuustokauden strategian toteutuminen sekä valtuuston nähden talousarvion sitovat toiminnan ja taloudellinen toteumat.

4.2.1 Liperi kasvaa

Liperi
kasvaa

Suunnitellut toimenpiteet

- Taajamien ja kylien kehittäminen huomioiden niiden omat vahvuudet
- Muutoksia ja uudistuksia tehdään osallisuuden kautta
- Lapsiystävällinen kunta

Toteuma

- Vuoden 2019: asukasluku 12 084
- Vuoden 2020 asukasluku 11 994
- Vuoden 2021 asukasluku 11 979
- Vuoden 2022 asukasluku 11 953
- Vuoden 2023 asukasluku 11 964

Tarkastuslautakunta

- Asukasluvun nettokasvu on ollut nouseva, 11 henkilöä. Viiden vuoden aikana vähennys 120 asukasta
- Taajamien ja kylien kehittämisessä tulisi keskittyä yksittäisiin isompiin hankkeisiin, kuten tietoliikenneyhteyksiin erityisesti haja-asutusalueella
- **Kaavoituksessa tulisi huomioida kunnan strategian mukaisesti, että kunnalla olisi jatkuvasti luovutettavia yritys- ja asuintontteja**
- **Taajamien kaavoituksessa huomioitava taajamien vahvuudet sekä asukkaiden tarpeet, mm. lapsiperheet**
- Kunnassa tulisi olla tarjolla riittävästi sopivia vuokra-asuntoja myös jatkossa

4.2.2 Lisää työpaikkoja

**Työllisyys
ja
elinvoimais
uus**

Suunnitellut toimenpiteet

- Viestintään ja Liperin näkyvyyteen panostaminen
- Laadukkaat palvelut ja viihtyisä elinympäristö vetovoimatekijöinä
- Yritys- ja työllisyyspalveluiden aktiivisen ja vuorovaikutteisen toimintamallin luominen

Toteuma

- Vuonna 2018 552 (+80 uutta teollista työpaikkaa)
- Vuonna 2019 632 (+29 uutta teollista työpaikkaa)
- Vuonna 2020 661 (+1 uusi teollinen työpaikka)
- Vuonna 2021 662 (+32 uutta teollista työpaikkaa)
- Vuonna 2022 677 (+15 uutta teollista työpaikkaa)
- Vuonna 2023 692 (+15 uutta teollista työpaikkaa)

Tarkastuslautakunta

- Työpaikkojen määrä on jatkanut kasvuaan
- Kunnan taajamissa tulisi olla koko ajan tarjolla yritys- ja asuintontteja
- Lipertek Oy:n yrityssetelit ja neuvonta ovat hyvä kannustin yrityksille kehittää yritystoimintaa

4.2.3 Houkutteleva työnantaja

**Houkuttele
va
työnantaja**

Tavoite – Positiivinen ja houkutteleva työnantajakuva on ehto Liperin kunnan tulevaisuuden kannalta

Toteuma – henkilöstövaihdoksia ja uusia rekrytointeja

Tarkastuslautakunta

- **Kiinnittää huomiota:**
- Varhaiskasvatuksen johtamisjärjestelmä on uusittu
- Varhaiskasvatukseen vakinaistettu myös resurssihoitajia turvaamaan äkillisiä poissaoloja seitsemän henkilöä
- Kehityskeskusteluiden raportoinnissa ongelmia
- Esihenkilöiden työehtosopimuskoulutusta tulee edelleen lisätä

4.2.4 Vakaa talous

Vakaa talous

Tavoite

Huolehdimme ettei taseeseen kerry alijäämää strategiakaudella.

Suunnitelma

- Huomioidaan talouden reunaehdot päätöksenteossa
- Tarkastelemme veroprosentteja talousarviovalmistelun yhteydessä

Tarkastuslautakunta

- Vuosikatetavoite oli 5.112.746 euroa. Toteuma oli 6.065.606 euroa, joka riitti kattamaan poistot 4.074.919 euroa.
- Alkuperäinen talousarvio oli 21.657 euroa ylijäämäinen ja muutettu talousarvio noin 1,23 milj. euroa ylijäämäinen. Toteuma oli noin 2,11 milj. ylijäämää. Vuoden alussa taseella oli ylijäämää **vain 230.421 euroa**. Kassan riittävyys on ollut **tilinpäätöshetkellä vain viisi päivää**. Omavaraisuusprosentti on tilinpäätöksessä vain 21,38 %, edellisenä vuonna 19,75 %. Suhteellinen velkaantuneisuus **lähes 130 %**, edellisenä vuonna noin 70 %. Laskennallinen lainanhoitokate on 0,97, edellisenä vuonna 0,12. **Kunnan lainanhoitokyky on heikko, kun arvo on alle yksi. Talousarviovuoden aikana tehdyt toimenpiteet ovat olleet onnistuneita. Talouden tasapainottamistyötä on edelleen jatkettava.**
- Investointien alkuperäinen talousarvio oli 5,16 milj. euroa, muutettu talousarvio 3,62 milj. euroa ja toteuma oli noin 2,86 milj. euroa.

4.3 Valtuustoon nähden sitovat talousarviotavoitteet

Toiminnan tavoitteet

- Liperi kasvaa
- Työllisyyttä ja elinvoimaisuutta
- Houkutteleva työnantaja
- Vakaa talous

Euromääräiset tavoitteet

- Tilikauden yli/alijäämä
- Palvelualueiden toimintakatteet
- Investointeihin talousarviossa myönnetyn määrärahan kokonaissumma

4.3.1 Toiminnan tavoitteet – Liperi kasvaa

Toiminnan tavoite	Toimenpide	Yhteys strategiaan	Toteuma (SEURANTA)	Arvio
Laadukkaat palvelut ja viihtyisä elinympäristö vetovoimatekijöinä	Uusien koulujen yhteisöllisen toimintakulttuurin rakentaminen	Liperi kasvaa.	Asukasluku on pysynyt vakaana Perheiden kohtaamispaikka Kota aloittanut vuonna 2023 Honkalammen koulu siirtyi Liperin kunnalle	Tavoite toteutunut ☺
	Elinympäristön ja palveluiden kehittämistä vahvistetaan hankkeiden avulla.	Liperi kasvaa	Hankkeita eri palvelualueilla: mm. Pärnä MasterPlanin eteneminen, mm. asfaltointi ja opasteet, Kirkkolahtihanke, matkailun edistämishanke Rääkkylä-Liperi-Heinävesi	Hankkeet toteutuivat Keskustien peruskorjaus ja päällystäminen siirrettiin vuodelle 2024.
	Sidosryhmäyhteistyön näkyväksi tekeminen	Liperi kasvaa	Näkyvyyteen yhteistyösopimuksilla käytettiin noin 50.000 euroa.	Tavoite on toteutunut ☺

4.3.2 Toiminnan tavoitteet – Työllisyyttä ja elinvoimaisuutta

Toiminnan tavoite	Tavoitearvo	Yhteys strategiaan	Toteuma (SEURANTA)	Arvio
Lisää työpaikkoja	Ei määritelty numeerista tavoitetta.	Työllisyys	Teolliset työpaikat kasvaneet vuonna 2023	Tavoite on toteutunut 😊
Mahdollistetaan monipuoliset yritysalueet ja -alueet	Ei määritelty numeerista tavoitetta.	Elinvoima	Yritystontteja ei löydy kaikista taajamista.	Tavoite toteutunut osittain.
Työllisyyden kuntakokeilun tavoitteet: Työmarkkinatuen kuntaosuuden alentuminen 20 % v. 2024 loppuun mennessä. Kuntakokeilualueen työttömyys laskee 8,5 %:iin.	Työllisyyden hoitamisen lakisääteiset tehtävät siirtyvät kunnalle kokeilun ajaksi. Kuntaan luodaan toimiva työllisyydenhoidon toimintamalli Asiakkaille tarjotaan mahdollisuus paikalliseen lähipalveluun.	Työllisyys	Työmarkkinatuen kuntaosuuden kehitys: Tarkastuslautakunta selvitti kunnan osarahoittaman työmarkkinatuen kuntaosuuden vuosilta 2018-2023: 2018 0,873 m€ 2019 0,953 m€ 2020 1,12 m€ 2021 1,20 m€ 2022 1,07 m€ 2023 1,03 m€	Työllisyys on heikentynyt vuonna 2023. Työttömyysaste 10,1 % vuonna 2022 ja vuonna 2023 12,2 %. Tavoitearvo työmarkkinatuen kuntaosuuden alentumiseksi melkein saavutettiin. Asiakkaille tarjottiin lähipalvelua kaikissa taajamissa 😊

4.3.2 Toiminnan tavoitteet – Houkutteleva työnantaja

Toiminnan tavoite	Tavoitearvo	Yhteys strategiaan	Toteuma (SEURANTA)	Arvio
Positiivista työnantajakuva vahvistetaan	Työhyvinvointikyselyn suosittelisitko työpaikkaa ystävällesi? (2018: 61 %, 2020: 72 %, 2022: 74 %, 2023: 77 %)	Houkutteleva työnantaja.	Yhdenvertainen kohtelu kaikille henkilöstön jäsenille yhteisten oheistusten mukaisesti.	Henkilöstöä on koulutettu digitaitoihin matalalla kynnyksellä.
Huolehditaan riittävän henkilöresurssin riittävydestä	”Minulla on tarpeeksi aikaa saada työni tehtyä” kysymykseen parannus eri mieltä vastanneiden osalta (2018: 38 %, 2020: 29 %, 2022: 27 %, 2023: 26 %)		Realistinen henkilöstösuunnitelma Varajärjestelmät	Suunta on positiivinen Toiminta kehittynyt ☺
Henkilöstön työhyvinvoinnin parantaminen.	Sairauspoissaolojen vähentäminen.	Houkutteleva työnantaja.	Sairauspoissaolopäivät 2022: 18,6 pv/hlö ja vuonna 2023 : 17,1 pv/hlö henkilötyövuosiin suhteutettuna. Työtapaturmista johtuvien sairauslomapäivien määrä on vähentynyt	Sairauspoissaolopäivien määrä per henkilö on pienentynyt Työtapaturmista johtuvien sairauslomapäivien määrä on vähentynyt ☺

4.3.3 Toiminnan tavoitteet – Vakaa talous

Toiminnan tavoite	Tavoitearvo	Yhteys strategiaan	Toteuma (SEURANTA)	Arvio
Huolehditaan, ettei taseeseen kerry alijäämää strategiakaudella.	Ei synny ali/ylijäämää strategiakaudella.	Vakaa talous	Vuoden 2023 ylijäämä oli noin 2,1 milj. euroa	Tavoite toteutunut 😊
Maankäytön ja kaavoituksen kehittäminen	Maapoliittinen ohjelma 2022 - 2026 saadaan valmiiksi - Viinijärven keskustavisio	Vakaa talous	Viinijärven keskustavisio valmistui	Tavoitteet ovat toteutuneet
Lupa-asioiden sähköistäminen		Vakaa talous	Tehostettiin sähköisten lupa-asioiden järjestelmää osaksi perustoimintoja	Tehostuminen toteutui

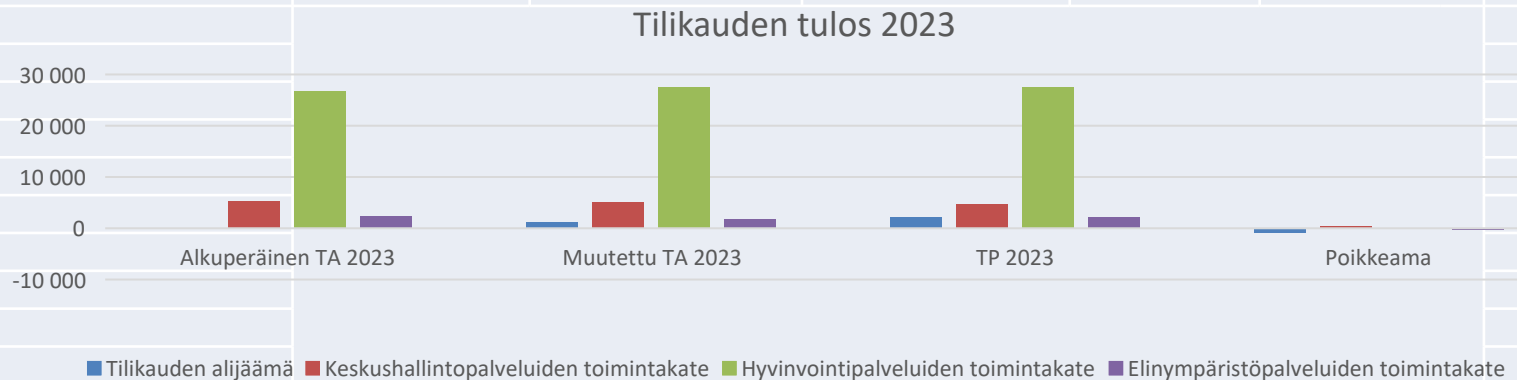

4.4 Euromääräiset tavoitteet – käyttötalous

Tilikauden tulos muodostui ylijäämäiseksi 2.110.000 euroa. Muutettu talousarvio oli 1.230.000 euroa ja poikkeama siten 880.000 euroa.

Tarkastuslautakunta:

✓ Muutettu talousarvio on toteutunut hyvin.

	Alkuperäinen TA 2023	Muutettu TA 2023	TP 2023	Poikkeama
Tilikauden alijäämä	22	1 230	2 110	-880
Keskushallintopalveluiden toimintakate	5 330	5 007	4 603	404
Hyvinvointipalveluiden toimintakate	26 691	27 571	27 480	91
Elinympäristöpalveluiden toimintakate	2 335	1 775	2 101	-326

4.5 Euromääräiset tavoitteet – investoinnit

Tarkastuslautakunta:

✓ Toteaa, että vuonna 2023 investoinnit ovat alittaneet muutetun talousarvio 760.000 eurolla.

Alkuperäinen TA 2023

Muutettu TA 2023

TP 2023

Poikkeama

Investoinnit yhteensä 2023

5 160

3 620

2 860

760

5. YHTEENVETO JA ALLEKIRJOITUKSET

5.1 Yhteenveto

Tarkastuslautakunta on edellä esittänyt arvion kuntastrategian sekä kunnan vuoden 2023 toiminnan ja talouden tavoitteiden toteutumisesta.

Valtuustokauden arvioinnin yhteenvetona tarkastuslautakunta toteaa:

- Liperin kunnan organisaatiota tulee päivittää hyödyntämällä lähivuosien eläköitymisiä ja vastaamaan kuntakentässä tapahtuneita ja tapahtuvia muutoksia
- Kunnan taloustilanne edellyttää tiukan talouskurin jatkamista ja lakisääteiset palvelut tulee turvata laadukkaasti ja tasapuolisesti eri taajamissa
- Digitalisaation hyödyntämistä tulee jatkaa
- Kiinteistöjen pinta-ala kasvanut, tarpeettomat kiinteistöt tulee realisoida tai purkaa
- Kunnan arkistointi tulee saattaa ajan tasalle, nykyajan vaatimusten mukaiseksi
- Riskien ja vaarojen arviointijärjestelmää tulee kehittää sekä henkilöstön että kiinteistöjen osalta
- Esihenkilöiden työehtosopimusten tuntemusta tulee edelleen kehittää

Kiitoksena tarkastuslautakunta toteaa:

- Asukasluku pysyi vakaana
- Teolliset työpaikat kasvoivat
- Kirkkolahti-hanke ja kirkonkylän taajamasuunnitelma etenivät
- Viinijärven taajamasuunnitelma alkoi
- Pärnävaara Master Plan eteni toteutusvaiheeseen
- Kunnan vuoden 2023 ylijäämän myötä taloustilanne hieman parani

5.2 Lopuksi

*Tarkastuslautakunta esittää kiitokset
vuoden 2023 toiminnasta!*

5.3 Allekirjoitukset

Liperissä 21.5.2024

Jukka Rummukainen
Tarkastuslautakunnan puheenjohtaja

Jouni Hyttinen
Tarkastuslautakunnan varapuheenjohtaja

Piia Sormunen
Jäsen

Oili Vilèn
Jäsen

Pekka Huikuri
Jäsen

Maaret Sorsa
Jäsen